

REHABILITERINGSPROGRAM VID AKUTA OCH KRONISKA HÄLSENEBESVÄR

AKUT/INLEDANDE FAS – DAG 1

MÅLSÄTTNING

Minimera omfattningen av skadan genom ett korrekt, akut omhändertagande.

Reducera eller ta bort all provocerande belastning av skadad vävnad.

Öka blodcirkulationen.

METOD

Noggrann skadebedömning, avlastning och eventuellt kyla.

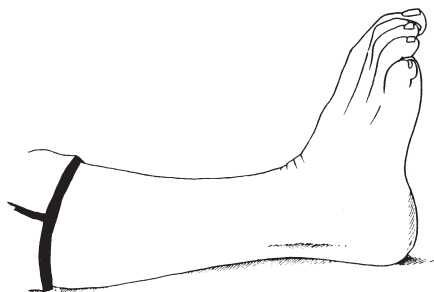
Utred och korrigera yttre och inre faktorer.

Påbörja cirkulationsträning.

Cirkulationsträning. Skall utföras flera gånger per dag. Ger ökad blodcirkulation och därmed ökad möjlighet till läkning av skadan genom att svullnaden minskar, smärtan avtar och vävnaden börjar byggas upp.

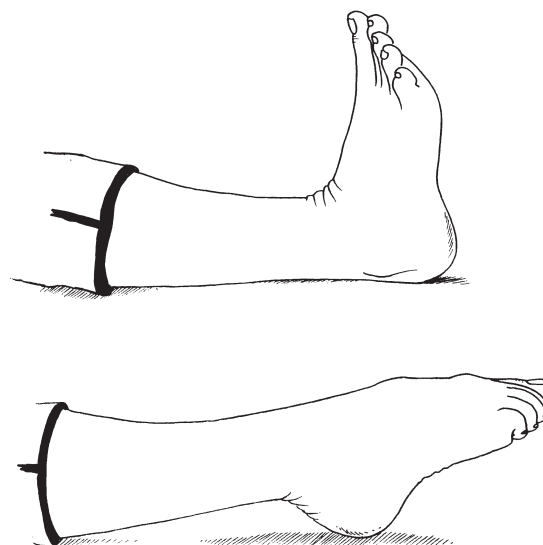
Figur 1.

Knip och sträck kraftigt med tårna i ett jämnt tempo. Upprepa 20–40 gånger och växla med övningen i figur 2 i 2–5 omgångar. Övningen bör utföras 3–6 gånger per dag. Jämför rörligheten och trötthetskänslan med den friska sidan.

Figur 2.

Rör hela fotleden upp och ner så långt det går. Upprepa 20–40 gånger och växla med övningen i figur 1 i 2–5 omgångar. Övningen bör utföras 3–6 gånger per dag. Jämför rörligheten och trötthetskänslan med den friska sidan.

SUBAKUT/INLEDANDE FAS – DAG 2–7**MÅLSÄTTNING**

Öka blodcirkulationen.

Återfå full rörlighet.

Vänj vävnaderna vid ökande belastning.

Bibehåll kroppens övriga rörlighet, koordination, uthållighet och styrka.

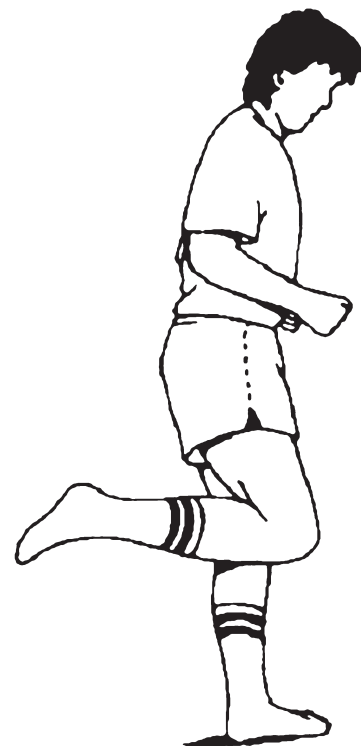
METOD

Cirkulationsträning, belastningsträning och stretching flera gånger per dag samt allmän träning.

OBS! Ompröva ofta övningarna och deras dosering under rehabiliteringen!

Cirkulationsträning. Fortsätt enligt övningarna i figur 1 och 2.

Balans. Börja med balansövningar. Titta till en början och öka svårighetsgraden genom att blunda.

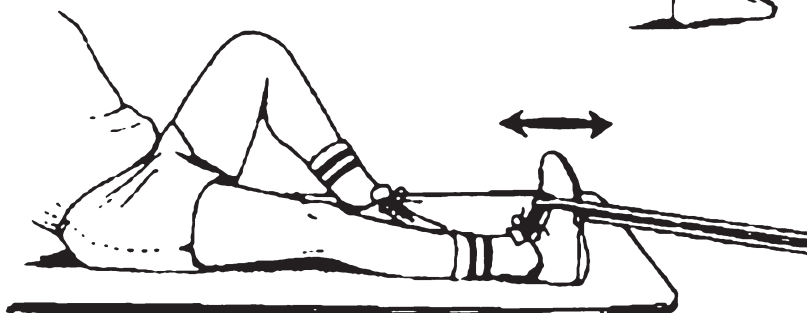
Figur 3.

Stå på golvet på ett ben i 30 sek. Upprepa 5 gånger och jämför med den friska sidan. Stegra genom att blunda och därefter genom att stå på en mjuk madrass. Övningen bör utföras 3–6 gånger per dag.

Lätt styrketräning.

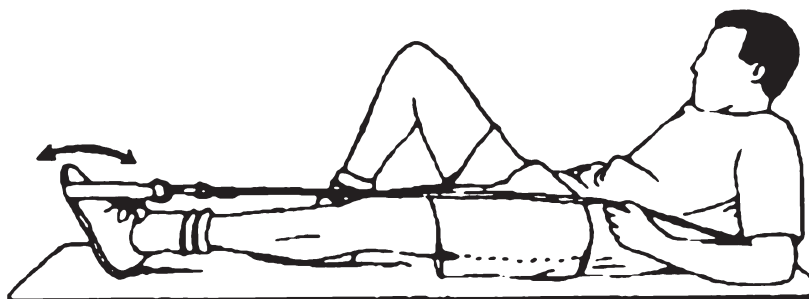
Figur 4.

Träning för framsidan på fot/underben. Sitt med rakt ben och dra foten mot knät med motstånd från en gummisnodd som fästs runt tårna/foten. Släpp sakta tillbaka. Upprepa 15 gånger i 2–3 omgångar. Öka med 5 upprepningar varannan dag till 30. Öka därefter motståndet.

Figur 5.

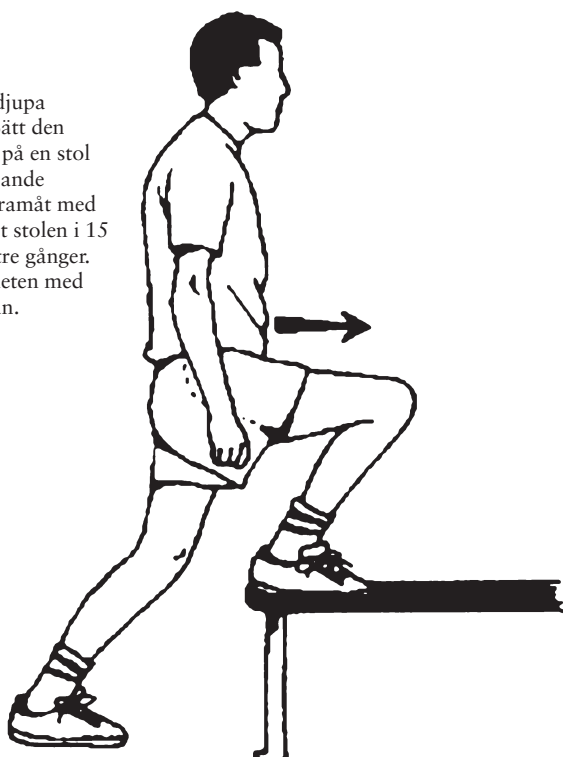
Träning för vadmuskeln. Sitt med rakt ben och trampa ned foten med motstånd från en gummisnodd som fästs runt tårna/foten. Släpp sakta tillbaka. Upprepa 15 gånger i 2–3 omgångar. Öka med 5 upprepningar varannan dag till 30. Öka därefter motståndet.

Stretching. För att förebygga framtida stelhet i hälsenan och fotleden bör stretching påbörjas tidigt och utföras flera gånger per dag. Försiktigt i början, men sedan med ökad intensitet allt eftersom rörligheten ökar och smärtan minskar. Jämför rörligheten med den friska sidan.

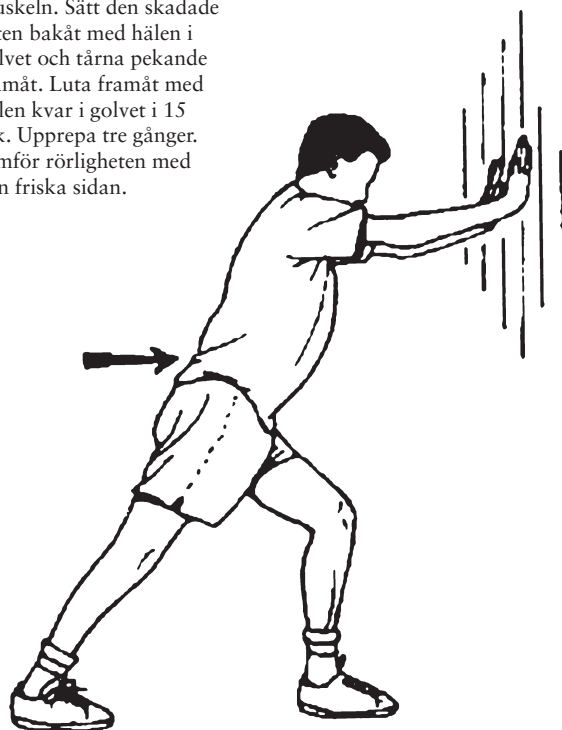
Figur 7.

Stretching av djupa vadmuskeln. Sätt den skadade foten på en stol med tårna pekande framåt. Luta framåt med hälen kvar mot stolen i 15 sek. Upprepa tre gånger. Jämför rörligheten med den friska sidan.

Figur 6.

Stretching av ytliga vadmuskeln. Sätt den skadade foten bakåt med hälen i golvet och tårna pekande framåt. Luta framåt med hälen kvar i golvet i 15 sek. Upprepa tre gånger. Jämför rörligheten med den friska sidan.

Rekommenderad övrig träning. Påbörja bassängträning, cykelträning samt allmän styrketräning för att bibehålla/förbättra kondition och allmän styrka för resten av kroppen.

UPPBYGGNADSFAS – VECKA 2–8**MÅLSÄTTNING**

Öka tolerans mot belastning av skadad vävnad.

Förbättra balans och koordination.

Öka muskelstyrka och muskeluthållighet.

METOD

Successivt stegrad belastning och svårighetsgrad av övningarna.

Fler krävande motions- och idrottsrelaterade övningar.

Från 1–2 lätta träningspass per dag i början av fasen till 3–4 tyngre pass per vecka i slutet av fasen.

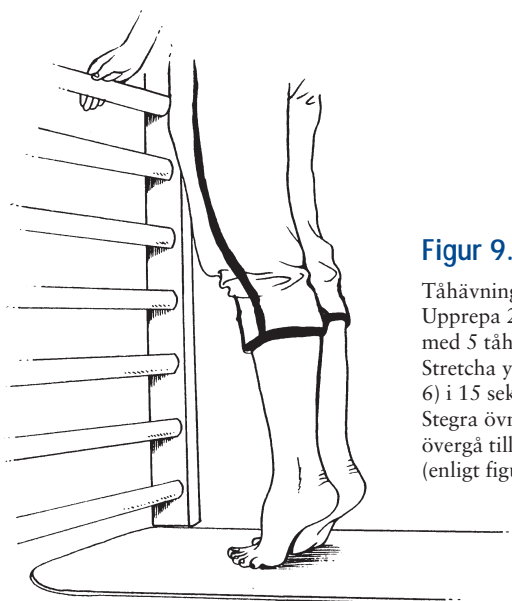
OBS! Lyssna på kroppens varningssignaler! Smärta och stelhet under eller efter träning bör analyseras.

Uppvärmning och stretching. Enligt figurerna 1, 2, 6 och 7.

Balans. Om övningen i figur 3 går bra, stegra med hjälp av en balansplatta.

Figur 8.

Stå först med båda fötterna på plattan och vicka med fötterna i små och stora rörelser. Försök därefter att stå stilla i 30 sek. Stå sedan på plattan med ett ben i taget. Upprepa 5–10 gånger. Det är lättare om plattan läggs på en mjuk filt eller madrass. Stegra genom att lägga plattan på golvet och därefter med en mer krävande balansplatta.

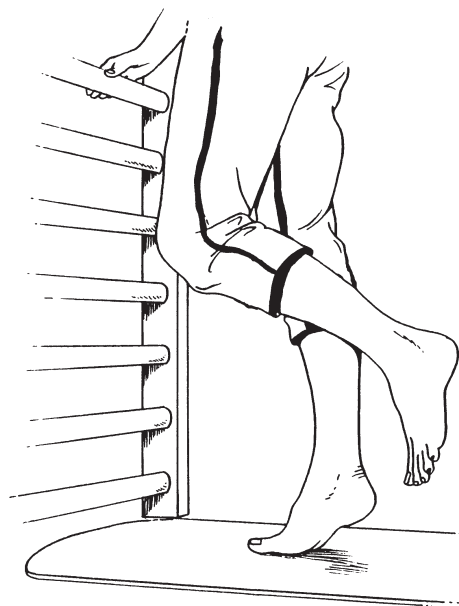
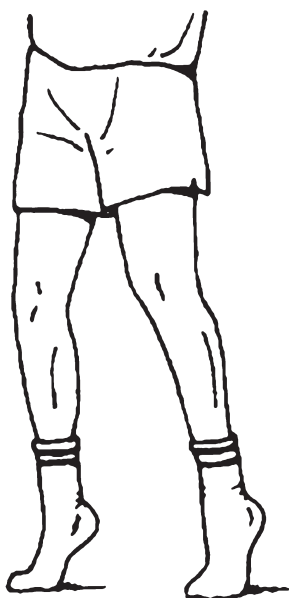
Styrketräning.**Figur 9.**

Tåhävningar på båda fötterna samtidigt. Upprepa 20 gånger i 2 omgångar. Öka med 5 tåhävningar varannan dag till 30. Stretcha ytliga vadmuskeln (enligt figur 6) i 15 sekunder mellan omgångarna. Stegra övningen genom att successivt övergå till tåhävningar på ett ben i taget (enligt figur 10).

Koordination. När tåhävningar på båda fötterna samtidigt, enligt figur 9, går bra kan olika gångövningar påbörjas.

Figur 11.

Gå försiktigt på tå med hälen endast någon centimeter ovanför golvet rakt fram, bakåt och åt sidan i 10 sekunder per övning. Upprepa 5 gånger/övning.

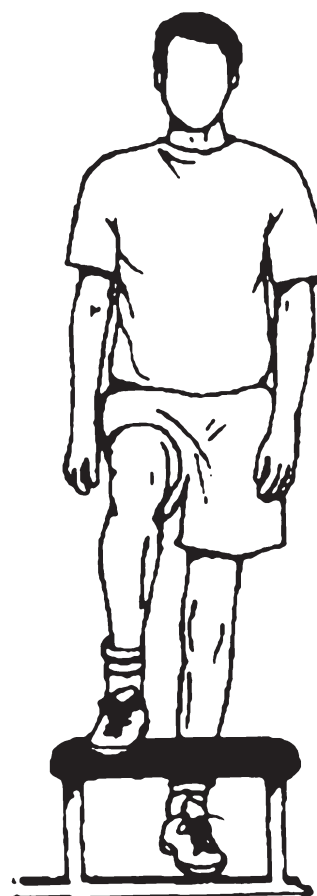
Figur 10.

Tåhävningar på ett ben. Upprepa 5 gånger per ben i 3 omgångar. Öka med 2 upprepningar varannan dag till 25. Stretcha ytliga vadmuskeln (enligt figur 6) i 15 sekunder efter varje omgång.

Figur 12.

Gå på en mjuk madrass eller studsmatte i 1–5 minuter. Stegra övningen genom att successivt övergå till att jogga, först sakta med små steg och därefter med allt högre tempo och högre knälyft.

Figur 13.

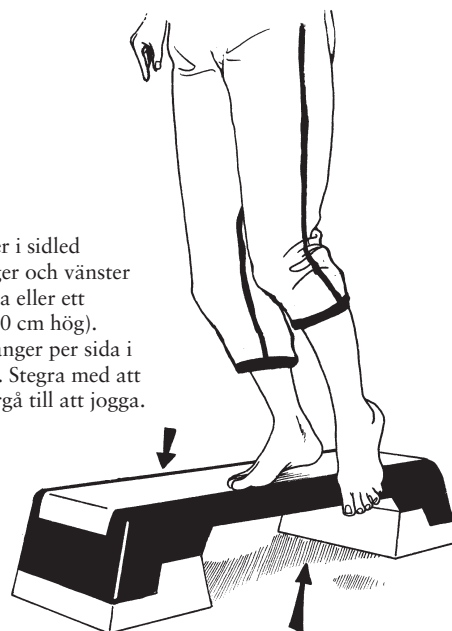
Gå upp och ner på en låda eller ett trappsteg (5–20 cm hög) med höger fot först och därefter med vänster fot först. Upprepa 25 gånger per fot i 2–3 omgångar. Stegra med att successivt övergå till att jogga.

Stretching. Enligt övningarna i figur 6 och 7.

Rekommenderad övrig träning. Fortsätt med bassängträning, cykelträning, allmän styrketräning samt börja med anpassad gympa för att bibehålla/förbättra kondition och styrka.

Figur 14.

Gå upp och ner i sidled (både från höger och vänster sida) på en låda eller ett trappsteg (5–20 cm hög). Upprepa 25 gånger per sida i 2–3 omgångar. Stegra med att successivt övergå till att jogga.

ÅTERGÅNGSFAS – VECKA 9–26

MÅLSÄTTNING

Återfå full balans och koordination vid såväl maximal belastning som vid maximalt uthållighetsarbete.

Återfå full löp- och hoppförmåga.

Återfå full motions- och idrottsfunktion.

METOD

Specifika motions- och idrottsrelaterade övningar med full belastning med avseende på rörlighet, koordination och teknik, uthållighet, styrka och spänst.

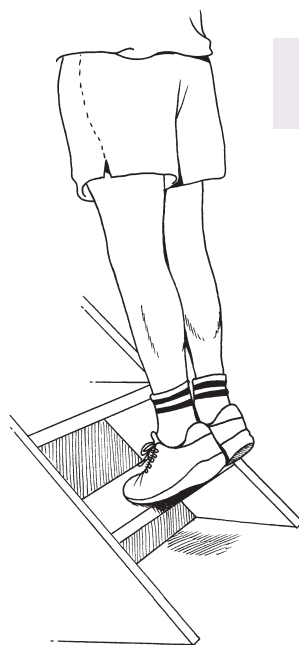
Tre pass per vecka.

Uppvärmning och stretching. Gör fotövningarna enligt figur 1 och 2 eller cykla 5–10 minuter med lätt till måttlig belastning eller jogga 5–10 minuter på en mjuk madrass eller på en studsatta. Stretcha därefter enligt figur 6 och 7.

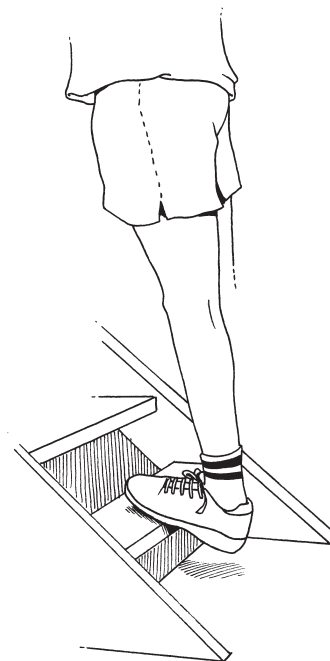
Balans och koordination. Fortsätt med övningarna enligt figurerna 8 och 11–14.

Figur 15.

Stegra övningen i figur 9 och 10 genom att sjunka ned med hälen från ett trappsteg. Börja om från 15 upprepningar och öka 2 upprepningar varje dag till 25. Stretcha ytliga vadmuskeln (enligt figur 6) i 15 sekunder efter varje omgång.

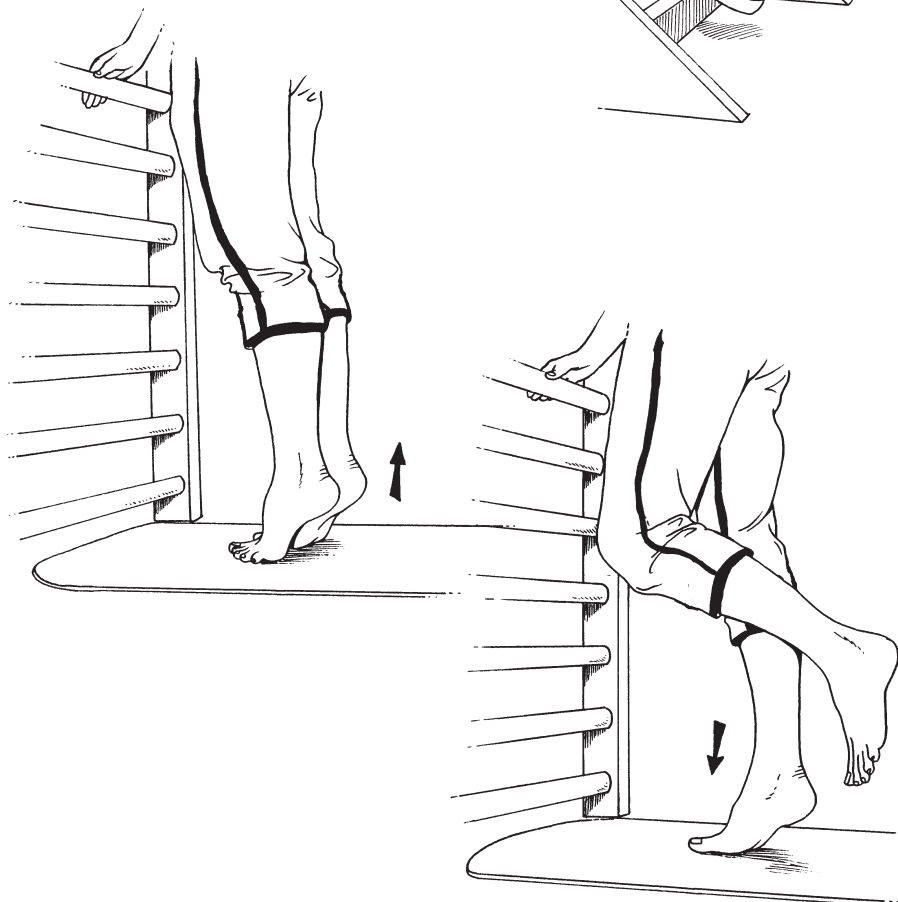

Styrketräning

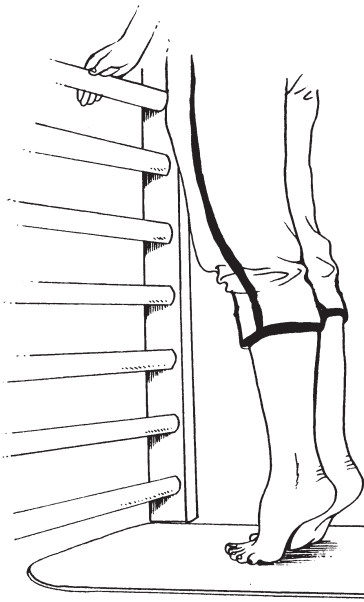

Figur 16.

Excentriska tåhävningar. När 15 tåhävningar på ett ben går bra (övningen i figur 15) görs direkt 10 så kallade excentriska tåhävningar – gå upp på tå med båda fötterna samtidigt och ”bromsa” (excentriskt) sedan sakta ner på ett ben. Fortsätt därefter att öka med 2 upprepningar per dag till 17 ”vanliga” + 12 ”excentriska” osv. Stretcha ytliga vadmuskeln (enligt figur 6) i 15 sekunder efter varje omgång.

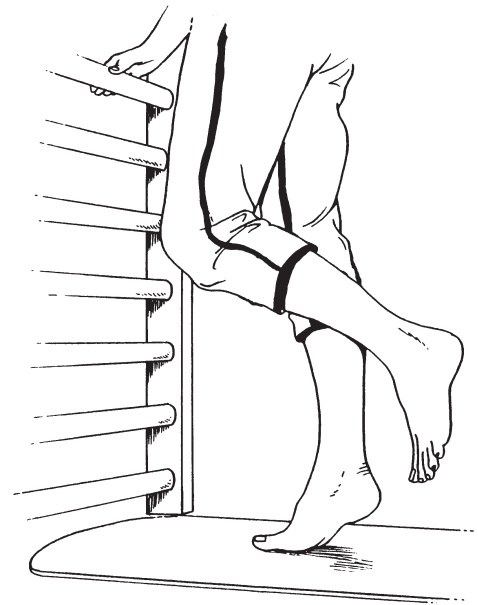

OBS! Kroppen är mycket träningsbar! Använd tillräckligt med tid för läkning, uppbyggnad och successiv återgång till full motions- och idrottsaktivitet.

Figur 17.

Snabba, fjädrande tåhävningar på båda fötterna samtidigt. Upprepa 20 gånger i 3 omgångar. Stegra genom att successivt öka farten och kraften tills fötterna nästan lämnar marken. Öka med 5 upprepningar varje dag till 100. Stretcha ytliga vadmuskeln (enligt figur 6) i 15 sekunder efter varje omgång.

Figur 18.

Stegra övningen i figur 17 genom att göra övningen på ett ben i taget. Börja med 20 gånger i 3 omgångar. Öka med 5 upprepningar per dag till 50. Stretcha ytliga vadmuskeln (enligt figur 3) i 15 sekunder efter varje omgång.

Stretching. Enligt övningarna i figurerna 6 och 7.

Övrigt. Påbörja löpträning och hoppträning.